

Arjen Schimmel, Eelco Hogendijk, Anne-Marie Molleman en Jolanda Derksen

Nu de economie aantrekt, kloppen steeds meer bedrijven bij de scholen voor Praktijkonderwijs aan. "Bedrijven bieden graag plaats aan leerlingen uit het praktijkonderwijs", zegt Arjen Schimmel van MaxX. "Via ons krijgen ze een gedegen voorbereiding en het bedrijfsleven kan hen verder vormen. Onze leerlingen zijn hele trouwe medewerkers, tonen inzet en zorgen voor een goede sfeer. Omdat ze goed zijn in hun werk en worden gewaardeerd om wat ze kunnen, zijn ze ook heel loyaal. We merken dat bedrijven elkaar ook stimuleren om sociaal te ondernemen en bereid zijn om tijd en energie in onze leerlingen te steken."

ACHTERSTAND

Scholen voor Praktijkonderwijs verzorgen ongeveer drie procent van het totale voortgezet onderwijs. Net als bij het vmbo kunnen de leerlingen kiezen uit diverse richtingen zoals techniek, detailhandel, groen, horeca, zorg, administratie en logistiek. Wel is er binnen het praktijkonderwijs veel aandacht voor de individuele leerontwikkeling van de leerling. "De meeste kinderen die naar een school voor Praktijkonderwijs gaan, stromen na groep acht van de basisschool met een indicatie door", licht Roos Willemsen-Luik van Pronova toe. "Dit zijn vaak leerlingen die moeite hebben met taal en rekenen waardoor zij een achterstand hebben opgelopen. Deze jongeren leren het beste als ze in de praktijk kunnen ontdekken waar hun interesses en vaardigheden liggen. Het theorievak 'meten' vinden sommige leerlingen bijvoorbeeld lastig, totdat ze met hout aan de slag gaan en een kastje uit moeten meten. Ook de taal- en rekenlessen sluiten zoveel mogelijk aan op de praktijklessen die ze volgen."

LEERPLAN

Een opleiding aan een school voor Praktijkonderwijs duurt gemiddeld vijf jaar. De leerlingen worden in die periode klaargestoomd voor de arbeidsmarkt. "Voor elke leerling wordt een individueel leerplan ontwikkeld waarbij wordt gekeken naar de mogelijkheden en interesses", vertelt Eelco Hogendijk van Prakticon. "Daar proberen we met het onderwijs zoveel mogelijk op aan te sluiten. In de eerste twee jaar wordt bewust gekozen voor een wat bredere kijk waarbij ze door middel van praktijkvakken van elke richting wat meekrijgen. Daarbij proberen we een goede afwisseling te bieden tussen praktijklessen en theoretische lessen zoals taal en rekenen, waarmee we hun niveau onderhouden en soms zelfs kunnen verbeteren. Vanaf het derde jaar kunnen ze gaan focussen op wat ze interessant vinden in welk vakgebied ze zich willen ontwikkelen."

"Door middel van het leerlingvolgsysteem kijken we welke leerweg het beste past bij de doelen die een leerling wil bereiken en wat ze nodig hebben om een bepaald vak zo goed mogelijk uit te kunnen oefenen", vult Anne-Marie Molleman van Praktijkonderwijs Zutphen aan. "Ook zorgen we dat de leerlingen een vaste mentor hebben." Naast de theorie- en praktijklessen krijgen de leerlingen vakken die zijn gericht op het ontwikkelen van hun werknemersvaardigheden zoals op tijd komen en aan je taak blijven. Willemsen-Luik: "Die komen aan bod tijdens de eendaagse interne stage in hun tweede of derde jaar. Wanneer ze er klaar voor zijn, gaan ze in hun vierde en vijfde jaar extern twee en drie dagen in de week stage lopen bij bedrijven. Deze stage is dan gekoppeld

PRAKTIJKONDERWIJS BIEDT MOGELIJKHEDEN VOOR BEDRIJFSLEVEN

"ONZE LEERLINGEN ZORGEN VOOR EEN GOEDE SFEER"

Met een aantrekkelijke economie groeit de behoefte aan goed geschoold personeel bij het bedrijfsleven. Scholen voor Praktijkonderwijs, die leerlingen direct opleiden voor de arbeidsmarkt in maar liefst zeven verschillende richtingen, kunnen in deze vraag naar arbeid voorzien. Prakticon, MaxX, Pronova en Praktijkonderwijs Zutphen vertellen meer over hun leerlingen en de samenwerking met het bedrijfsleven.

FOTOGRAFIE: JEFFREY RUESINK

Anne-Marie Molleman, directeur Praktijkonderwijs Zutphen

PRAKTIJKONDERWIJS ZUTPHEN: "EIGENWIJS VERDER KOMEN"

- Aantal leerlingen: 300
- Richtingen: Groen, Detail, Magazijn, Horeca, Techniek, Facilitair en Bouw

Praktijkonderwijs Zutphen staat midden in de samenleving en we hebben altijd het doel voor ogen dat we gaan voor de leerlingen. We werken nauw samen met alle partners in de regio. Het bedrijfsleven is een belangrijke partner voor ons. Het onderwijs dat we bieden, bereidt leerlingen voor op de arbeidsmarkt.

Onze kernwaarden zijn onze drijfveren:

- Betrouwbaar betekent voor ons dat u op ons aankunt: 'afpraak is afspraak'. We zijn eerlijk, integer en betrouwbaar in ons handelen. Concreet betekent dat voor ons: "doen wat je zegt, en zeggen wat je doet".
- Veelzijdig betekent voor ons de beschikbare kennis optimaal inzetten. Dit betekent kennisdeling en het tijdig inschakelen van de juiste persoon als de situatie erom vraagt. Wij zijn veelzijdig en deskundig bij het vinden van passende oplossingen.
- Flexibel betekent voor ons kansen zien en benutten. We vernieuwen, denken in mogelijkheden, nemen verantwoordelijkheid en handelen proactief. Onze kracht ligt in het kunnen en durven afwijken van gebaande paden.

www.praktijkonderwijszutphen.nl

PRONOVA: SAMEN MAKEN WE ER WERK VAN!

- Aantal leerlingen: ongeveer 200
- Opleidingen richting: Logistiek, Techniek (schilderen, metaal en hout), Detail, Zorg, Groen en Horeca
- Cursussen: VCA, EHBO, basisveiligheid, arbeidstraining & weerbaarheidstraining.
- Duits voor leerlingen in een horeca- of detailopleiding.

Pronova is een school voor Praktijkonderwijs in Winterswijk voor leerlingen tussen de 12 en 18 jaar. Op Pronova wordt geleerd door te dóén!

Binnen het onderwijsaanbod is doorlopend aandacht voor het ontwikkelen van zelfredzaamheid en goed burgerschap. Pronova biedt een flexibel onderwijsaanbod waardoor maatwerk geleverd kan worden aan iedere leerling en er aangesloten kan worden bij dat wat de arbeidsmarkt vraagt.

Leerlingen gaan na Pronova veelal wonen en werken in de regio. Intensief samenwerken met andere scholen, bedrijven en instellingen vindt Pronova dan ook erg belangrijk.

De kernwaarden van Pronova zijn plezier, mogelijkheden en betrokkenheid:

- Pronova gaat voor een plezierige leer- en werkomgeving waarin leerlingen zich optimaal kunnen ontwikkelen.
- Een grote mate van betrokkenheid bij leerlingen, ouders, bedrijven en andere partners versterken de positieve samenwerking.
- Pronova blijft aldoor denken in en is aldoor op zoek naar mogelijkheden om het onderwijs te optimaliseren in het belang van jongeren en de toekomst!

www.pronovapraktijkonderwijs.nl

Roos Willemsen-Luik, directrice Pronova Praktijkonderwijs

aan een bepaalde richting. Uiteindelijk kunnen de leerlingen voor een of meerdere richtingen deelcertificaten halen.”

SOCIALE VAARDIGHEDEN

“Focus op het aspect werken is overigens slechts een van de facetten”, geeft Jolanda Derksen van Prakticon aan. “Wonen, vrije tijd en burgerschap maken ook onderdeel uit van het curriculum van scholen voor Praktijkonderwijs. Alle lessen zijn dus niet alleen toegespitst op hun specifieke vakinteresse, maar zijn er ook op gericht om hun sociale vaardigheden te ontwikkelen. Het uiteindelijke doel is om de leerlingen op te leiden tot volwaardig functionerende personen met een eigen plek in de maatschappij.” “Wat eveneens uniek is voor het praktijkonderwijs, is dat de ouders, en in sommige gevallen ook het bedrijfsleven, bij de ontwikkeling van de leerlingen worden betrokken”, vult Hogendijk aan. “De leerlingen vormen de kern en samen wordt er gekeken naar hun toekomst en hoe we deze met elkaar vorm kunnen geven.”

NAZORG

De meeste leerlingen stromen na het afronden van hun opleiding direct door naar de arbeidsmarkt. “Het komt heel soms voor dat een leerling uiteindelijk op de dagbesteding of een beschutte werkplek terecht komt”, zegt Schimmel, “maar de meeste jongeren die hier afstuderen gaan daarna direct aan het werk. Vaak is dat bij het bedrijf waar zij hun laatste stage hebben gelopen. Wanneer we merken dat leerlingen het in zich hebben om een diploma te halen, begeleiden we hen in hun volgende leerfase. Dat kan dan bijvoorbeeld een leer-werktraject zijn zoals een mbo Entree-opleiding. De leerlingen kunnen deze opleiding in leerjaar 5 volgen in samenwerking met de school voor Praktijkonderwijs. Er zijn leerlingen die de school verlaten en doorstromen naar mbo niveau 2.” “In de twee jaar nazorg die we bieden kunnen leerlingen een beroep doen op de school met allerlei vragen”, benadrukt Molleman. “Eerst kijken we samen met de leerling of de focus moet liggen op uitplaatsing met een baan, een vervolgopleiding of een combinatie van beide. Wanneer een leerling eenmaal aan de slag is met werk en/of opleiding, kan deze altijd terugvallen op het Praktijkonderwijs.” Het grote voordeel van deze aanpak is dat uitval bijna niet voorkomt. Willemsen-Luik: “We kennen zelden vroegtijdige schoolverlaters. Wel komt het af en toe voor dat leerlingen na vijf jaar onderwijs nog net niet helemaal klaar zijn. Omdat de participatiewet dan om de hoek komt kijken, voeren we gesprekken met de betreffende gemeente, waarmee de lijnen erg kort zijn. We merken dat de gemeentes in deze regio erg hun best doen om voor die leerlingen een plek te creëren. Hetzelfde geldt voor oud-leerlingen die onverhoopt zonder werk komen te zitten, die komen via de gemeente weer bij ons terecht zodat we hen weer op weg kunnen helpen. Maar ook de mensen die in de zogenoemde kaartenbakken zitten, kunnen bij ons een werkervaringsplek krijgen of een cursus volgen en een certificaat halen. Dat vergroot hun kans om aan het werk te kunnen.”

STAGE

Stagelopen maakt een zeer belangrijk onderdeel uit van het Praktijkonderwijs. Hiervoor zijn nauwe contacten met het bedrijfsleven essentieel en wordt ook veel tijd in geïnvesteerd. “Prakticon beschikt over een bestand van 400 bedrijven waar leerlingen stage lopen en uiteindelijk aan de slag gaan”, zegt Hogendijk. “Onder andere de stagebegeleiders zorgen ervoor dat er nauw contact is

met deze bedrijven. Zij komen regelmatig kijken hoe het met de stagiairs gaat en staan stand by als er iets aan de hand is met een stagiair. Maar we bezoeken ook bedrijven in de buurt waar geen leerlingen stage lopen om zo de contacten warm te houden.” “Dat is ook de kracht van het praktijkonderwijs”, vult Molleman aan. “Zelf begeleiden wij ruim 300 leerlingen en hebben we contact met ruim 300 stagebedrijven. We kijken goed rond om te achterhalen wat voor bedrijven er in de regio zitten en waar voor onze leerlingen werk te vinden is. Een aantal jaar geleden was zorg en welzijn bijvoorbeeld een hele populaire studiekeuze. De bedrijven in deze branche wilden echter alleen werknemers met niveau 3 of 4 aannemen. We hebben er toen bewust voor gekozen om ons te richten op dienstverlening. De komende jaren zal er juist een grote vraag naar leerlingen met de richting zorg en welzijn ontstaan. We

Jordi en vakdocent bouw Raimond Oude Voshaar van Praktijkonderwijs Zutphen. Fotografie: Gerard van Bree

Techniekles bij Pronova

Directeur Jolanda Derksen en adjunct-directeur Eelco Hogendijk van Prakticon

PRAKTIKON DOETINCHEM: WERKEN VANUIT DE BIG PICTURE FILOSOFIE

- Aantal leerlingen: 374
- Richtingen: Consumptief, Logistiek/Magazijn, Techniek (Hout/Bouw en Metaal), Groen (en Bloem), Detail, Zorg/Schoonmaak
- Cursussen: Iascursus NIL, Heftruckopleiding, VCA-training, EHBO

Prakticon werkt vanuit de Big Picture filosofie. Dat betekent volledig gepersonaliseerd onderwijs. De gedachte achter deze visie is dat goed onderwijs geen vorm kan krijgen wanneer er geen aandacht is voor een goede relatie tussen leerling en mentor. Het onderwijs relevant moet zijn voor de leerling, dus aan moet sluiten bij zijn interesses en dat het onderwijs, structuur en diepgang moet hebben. De leerling moet vanuit zijn interesses uitgedaagd worden tot een diepere laag in zijn leren. Dit wordt vormgegeven doordat de school is opgezet vanuit tien uitgangspunten:

1. Leren in de echte wereld; leerlingen lopen stage in de echte wereld en gaan van daar uit zaken leren. Dat maakt dat het onderwijs relevant wordt voor die leerling.
2. Een leerling tegelijk; elke leerling werkt vanuit zijn persoonlijk leerplan aan zijn eigen ontwikkeling.
3. Authentiek assessment; drie keer per jaar legt de leerling verantwoording af aan zijn mentor, ouders en eventuele stagebegeleider over zijn ontwikkeling. Tevens wordt in samenspraak een globaal plan opgezet voor de nieuwe periode.
4. Kleine scholen; de school is opgesplitst in kleinere teams. Dit om de betrokkenheid en veiligheid te vergroten.
5. Mentorgroepen; leerlingen werken vanuit een vaste groep met een mentor die de leerlingen meerdere jaren volgt.
6. Schoolcultuur; we vinden dat de school een cultuur moet uitstralen die de jongeren uitdaagt.
7. Ouderbetrokkenheid; ouders zijn onderdeel van het proces om de leerling te laten groeien
8. Leiderschap; leerlingen worden op verschillende manieren uitgedaagd om eigenaarschap en ondernemerschap te ontwikkelen.
9. Professionalisering; van iedereen verwachten we inzet om het maximale eruit te halen.
10. Netwerken; we gebruiken al onze netwerken, zowel van leerlingen als volwassenen om de doelen te bereiken.

www.prakticon.com

Arjen Schimmel, directeur MaxX

MAXX MAAKT WERK VAN TALENT

- Aantal leerlingen: ongeveer 203
- Richtingen: Groen (en Bloem), Horeca, Detail, Techniek (Hout, metaal, voertuig en schilderen), Facilitair, Zorg en Schoonmaak

MaxX maakt werk van talent. Bij MaxX wordt er niet uitgegaan van wat een leerling niet kan, maar wat een leerling wil en aan potentie in zich heeft. Het werken met de persoonlijke drijfveren en mogelijkheden van leerlingen biedt ongekende kansen. De kernwaarden van MaxX luiden: 'Ik doe er toe, Jij doet er toe en de omgeving doet er toe'. Dat betekent dan ook dat er door de school en de leerlingen veel in samenwerking gedaan wordt met de buurt, de gemeente, instellingen en niet in de laatste plaats het bedrijfsleven.

Leerlingen van MaxX maken gebruik van vele mogelijkheden die bedrijven bieden om zich te oriënteren, te ontwikkelen en te leren. Leerlingen verlaten MaxX voornamelijk met een baan binnen een van die vele bedrijven.

www.maxxonderwijs.nl

Leerlingen van Pronova volgen groenonderwijs

bewegen mee met de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en kijken samen met het bedrijfsleven waar behoefte aan is." Schimmel: "Ook binnen MaxX doen we continu navraag bij het bedrijfsleven om te achterhalen wat er gebeurt en hoe we ons curriculum daarop aan kunnen passen. Zo ontdekten we bijvoorbeeld dat twee grote carwashbedrijven in de omgeving om leerlingen verlegen zitten. Wij kunnen onze leerlingen voor deze bedrijven klaarstomen. We hebben zelfs boenmachines aangeschaft voor praktijklessen. Wat ook zeker een positieve invloed heeft op de aansluiting met het bedrijfsleven is het feit dat veel docenten die de praktijklessen geven, zelf uit het werkveld komen. Zij weten wat bedrijven van stagiairs en werknemers verlangen."

WISSELWERKING

De match moet niet alleen qua richting kloppen, maar qua ontwikkeling van de leerling zelf. Willemsen-Luik: "Als bedrijf moet je kunnen dealen met een leerling die bijvoorbeeld nog moet leren om op tijd te komen. Gelukkig zetten de bedrijven die zijn aangehaakt zich ook met liefde in voor deze leerlingen. Zij knopen dan gewoon nog een keer het gesprek aan met een leerling en proberen het opnieuw. Ze worden aangestoken door onze eigen docenten die er echt voor gaan om hun leerlingen op de juiste plek te krijgen zodat zij hun leven kunnen gaan opbouwen. Die wisselwerking zorgt ervoor dat zowel de scholen als de bedrijven zich in blijven zetten."

"Onze betrokkenheid en enthousiasme slaat inderdaad over op de bedrijven", vult Schimmel aan. "Toen we laatst een open dag organiseerden bij MaxX, stond ik ervan te kijken hoeveel stagebedrijven even langskwamen om hun stagiairs te begroeten. Deze bedrijven verzorgen graag activiteiten tijdens zo'n dag. Ik word ook steeds vaker zelf door bedrijven benaderd met de vraag of er leerlingen beschikbaar zijn om aan een project te werken." "Daarbij waken we er wel altijd voor dat het project relevant is en door onze leerlingen als zinvol wordt ervaren", benadrukt Hogendijk. "De praktijkopdrachten moeten vooral een bedrijfsmatig karakter hebben zodat deze bijdragen aan hun ontwikkeling. Overigens vinden de meeste projecten buiten school plaats, maar we willen ook graag kijken of we meer projecten in samenwerking met het bedrijfsleven binnen onze scholen op kunnen zetten."

PLEK IN DE MAATSCHAPPIJ

"Een heel mooi voorbeeld hiervan is de tuin van Pronova die een aantal leerlingen samen met een hovenier en een stratenmaker bedrijf heeft ontworpen en aangelegd", vertelt Willemsen-Luik. "Onder begeleiding maakten de leerlingen het ontwerp, berekenden ze de kosten en zochten ze contact met de leveranciers. Omdat het zo concreet is, pikken onze leerlingen de vaardigheden makkelijker op. Het organiseren van dit soort projecten waar bedrijven bij betrokken zijn, zou ik in de toekomst graag verder uit willen rollen." "Bedrijven die geïnteresseerd zijn om de samenwerkingsmogelijkheden te verkennen, zijn meer dan welkom om contact met ons op te nemen. Met zeven verschillende richtingen en een gezamenlijk werkveld dat zich uitstrekt van Arnhem tot Apeldoorn en Winterswijk zijn er meer dan genoeg mogelijkheden om mooie projecten op te zetten en onze leerlingen een plek in de maatschappij te geven", aldus Derksen.